

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **R. B.**, bytom v B., zast. *JUDr. Ing. M. S.*, advokátom z Advokátskej kancelárie E., Š., proti orgánu verejnej správy: **Trnavská univerzita v Trnave**, so sídlom H., T., o **preskúmanie nečinnosti** dotknutého orgánu verejnej správy, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **u k l a d á** Trnavskej univerzite v Trnave povinnosť do 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto uznesenia vydať žalobcovi rozhodnutie o jeho povinnosti uhradiť žalovanej školné za prekročenie štandardnej dĺžky štúdia za akademický rok 2007/2008.

Navrhovateľovi náhradu trov konania **n e p r i z n á v a** .

O d ô v o d n e n i e :

Podaním zo dňa 15. apríla 2008 sa navrhovateľ domáhal, aby súd nariadil vydanie rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu vo veci zaplataenia školného za akademický rok 2007/2008. Navrhovateľ predovšetkým poukázal na to, že počas stretnutia študentov s dekanou právnickej fakulty prof. JUDr. H. B., DrSc. a prodekanou právnickej fakulty JUDr. Z. N., PhD. mu bolo dňa 07. apríla 2008 výslovne oznámené, a to kvôli jeho súbežnému, resp. minulému štúdiu, že

- (i) Trnavská univerzita trvá na úhrade školného za akademický rok 2007/2008 vo výške 26.000,-- Sk do 30. apríla 2008,

- (ii) nebude mu zaslaná žiadna výzva na úhradu školného, ani iné individuálne rozhodnutie, pretože podľa názoru Trnavskej univerzity ide o povinnosť vyplývajúcu priamo zo zákona, a
- (iii) ak včas školné nezaplatí, bude v disciplinárnom konaní vylúčený zo štúdia.

Navrhovateľ v stave právnej neistoty sa tak domnieva, že Trnavská univerzita bez vážneho dôvodu nekoná spôsobom, ktorý ustanovuje § 6 ods. 1 písm. e) v spojení s § 71 ods. 3 písm. b) zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 131/2002 Z. z.“).

Najmä sa domnieva, že zákon ani vnútorné predpisy Trnavskej univerzity pritom nijako neupravujú konkrétnu výšku školného, a preto je nevyhnutné, aby z jej strany došlo k aplikácii príslušných ustanovení zák. č. 131/2002 Z.z. s následným vydaním individuálneho správneho aktu (viď rozsudok Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 25. apríla 2007 sp.zn. 9As 8/2007). Podľa navrhovateľa v žiadnom prípade nepostačuje neformálny odkaz Trnavskej univerzity, že povinnosť študenta uhradiť školné upravuje zákon, čo bolo doplnené zo strany školy vyvesením oznamu na nástenke s uvedením výšky školného.

Navyše, podľa navrhovateľa sa školné v akejkoľvek výške dotýka majetkovej sféry žalobcu, a preto s odkazom na rozsudok ESLP vo veci H. v. Francúzsko z 24. októbra 1989 naznačil nutnosť ochrany jeho záujmov v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ďalším podaním zo dňa 26. júna 2008 navrhovateľ uviedol, že upozornenie prokurátora nevyužil ako prostriedok nápravy z dôvodu, že pokiaľ Najvyšší súd Slovenskej republiky vysloví, že Trnavská univerzita bola nečinná, potom ostatné súdy v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia budú v zmysle § 159 ods. 2 O.s.p. viazané.

Trnavská univerzita ako podaním dotknutý orgán verejnej správy vo svojom vyjadrení z 03.07.2008 s citáciou textu § 6 ods. 1 písm. l) zák. č. 131/2002 Z.z. dospela k záveru o nemožnosti vydania individuálneho správneho aktu pri určovaní školného. Naopak podľa § 92 ods. 15 zák. č. 131/2002 Z. z. mal formu platenia a splatnosť poplatkov určiť štatút verejnej vysokej školy.

Takisto text § 15 zák. č. 131/2002 Z.z. podľa Trnavskej univerzity obsahuje náležitosti štatútu, medzi ktoré patrí rámcové ustanovenia o školnom a o poplatkoch spojených so štúdiom. V tom čase platný Štatút Trnavskej univerzity zo dňa 13.októbra 2005 deklaroval, že školné a poplatky spojené so štúdiom na univerzite sú určené osobitným vnútorným predpisom univerzity, ktorým bola vyhláška rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 19/2006 vydaná dňa 27.novembra 2006.

Ďalej Trnavská univerzita poukázala na skutočnosť, že navrhovateľ pred podaním svojho návrhu nevyčerpal napriek zákonnej požiadavke opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, napríklad podanie sťažnosti na nečinnosť Trnavskej univerzity postupom podľa zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach.

Záverom Trnavská univerzita ako žalovaný orgán verejnej správy navrhla súdu zastavenie konania alter. zamietnutie v celom rozsahu.

Listom zo dňa 05.09.2008 zaslal žalobca svoje stanovisko k vyjadreniu Trnavskej univerzity, v ktorom vyjadril zásadný nesúhlas s jej uvedenými argumentmi. Predovšetkým upozorňoval na rozdiel medzi oprávnením vysokej školy vyplývajúcej jej z ust. § 6 ods. 1 písm. e) a písm. l) rovnakého odseku zák. č. 131/2002 Z. z..

Ďalej navrhovateľ upozornil na to, že vo svojom návrhu z 15. apríla 2008 namieta, že mu do dnešného dňa nebolo doručené žiadne rozhodnutie, v ktorom by mu vysoká škola akýmkoľvek spôsobom autoritatívne rozhodla o jeho povinnosti zaplatiť školné za akademický rok 2007/2008. Na tomto mieste vytýkal Trnavskej univerzite, že nerobí rozdiel medzi tvorbou práva (vydanie vyhlášky rektorom) a aplikáciou práva, ku ktorej dochádza jedine aplikačným aktom, tzn. individuálnym aktom, v ktorom „všeobecné“ ustanovenia vyhlášky rektora nájdu svoju konkretizáciu voči konkrétnemu subjektu práva (v tomto prípade voči navrhovateľovi).

Tiež sa navrhovateľ vyjadril k dôvodu prerušenia konania o zaplatení poplatkov a k obsahu stanoviska Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Rovnako namietal nezrozumiteľnosť zverejnenia školného a poplatkov spojených so štúdiom (v oznámení školy nebola určená suma, ktorú je študent povinný zaplatiť ako školné), ako aj to, že po takomto zverejnení malo nasledovať vydanie rozhodnutia konkrétnemu študentovi, ktorý spĺňa kritériá

stanovené v § 92 ods. 5 a 6 a § 113a ods. 10 až 12 zák. č. 131/2002 Z.z. Takýmto postupom mu bola odňatá možnosť súdnej kontroly takého rozhodnutia.

Záverom svojho vyjadrenia sa právny zástupca navrhovateľa vyjadril aj k námietke nevyčerpania opravných prostriedkov, kde poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 317/04 zo dňa 21. októbra 2004 a na postoj Trnavskej univerzity k jeho iniciatívam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej v texte len „Najvyšší súd“) ako súd vecne príslušný konať v prvom stupni (§ 7 ods. 3 v spoj. s § 11 ods. 1 a § 246 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte len „O.s.p.“) preskúmal podaný návrh a k nemu pripojené listiny v rozsahu a v medziach dôvodov uvedených v podaní (§ 250j ods. 1 v spoj. s § 250t ods. 7 O.s.p.). Na základe uvedených podkladov dospel k záveru, že návrh je dôvodný, a preto mu v súlade s ust. § 250t ods. 4 druhá veta O.s.p. vyhovel.

Podľa § 250t ods. 1 prvá veta O.s.p. fyzická alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť.

Najvyšší súd z listu Trnavskej univerzity zo dňa 15. novembra 2007 zistil, že týmto listom Trnavská univerzita oznámila navrhovateľovi, že povinnosť platiť školné mu vyplýva priamo z ust. § 113a ods. 10 zákona č. 131/2002 Z.z. v platnom znení a medzi povinnosťami fakulty nepatrí písomne vyzývať študentov na úhradu školného. Na tento list navrhovateľ odpovedal žiadosťou zo dňa 03. decembra 2007 o zníženie poplatku.

Ďalej z priloženého administratívneho spisu pre Najvyšší súd vyplýva, že rektor Trnavskej univerzity v Trnave prípisom zo dňa 18. decembra 2007 verejne oznámil, že prerušuje na dobu neurčitú konanie vo veciach platenia školného študentmi za nadštandardnú dĺžku a za súbežné štúdium dvoch a viacerých študijných programov na verejnej vysokej škole v tom istom stupni z dôvodu vyžiadania si stanoviska Ministerstva školstva Slovenskej republiky k danej problematike.

Z ustanovenia § 6 ods. 1 písm. e) zák. č. 131/2002 Z.z. vyplýva, že do samosprávnej pôsobnosti verejnej vysokej školy patrí **rozhodovanie** vo veciach týkajúcich sa akademických práv a povinností študentov. Touto formuláciou zákonodarca konštatoval, že verejná vysoká škola má právomoc orgánu verejnej správy vykonávať rozhodovacia činnosť, pričom výstupom tejto rozhodovacej činnosti je predovšetkým individuálny správny akt. Rozsah akademických práv a povinností je upravený v § 70 a § 71 zák. č. 131/2002 Z. z..

Konkrétne v zmysle § 71 ods. 3 písm. b) zák. č. 131/2002 Z.z. je študent povinný najmä uhrádzať školné a poplatky spojené so štúdiom podľa tohto zákona, a to výlučne a priamo vysokej škole, na ktorej je zapísaný, a pravdivo uviesť skutočnosti rozhodujúce na ich určenie. Ide teda o majetkovú povinnosť konkrétneho študenta, o ktorej má vysoká škola rozhodnúť. Že tu koná vysoká škola ako nositeľ verejnej moci tým spôsobom, že ukladá druhému účastníkovi právneho vzťahu v podriadenej pozícii finančnú a v zmysle čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru povinnosť civilného charakteru, o tom nemá Najvyšší súd žiadnu pochybnosť. Preto sa Najvyšší súd vzhľadom k záverom vyplývajúcim z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad navrhovateľom uvádzaný rozsudok H. v. Francúzsko, A-10073/82) prikláňa k myšlienke, že je nutné navrhovateľovi priznať právo na obranu proti nezákonnému výsledku tohto postupu.

Za tejto situácie nie je možné prijať iný právny záver, ako, že pod pojmom rozhodovať zákonodarca sledoval právne- aplikačný proces, v ktorom orgán školskej samosprávy ukladá verejnoprávnu povinnosť konkrétne určenému jednotlivcovi s možnosťou nápravy nezákonného rozhodnutia v rovnakom konaní alebo pred iným orgánom štátnej moci. Preto nie je možné prisvedčiť argumentácii Trnavskej univerzity, že zákonodarca tým, že osobitne upravil v ust. § 6 ods. 1 písm. l) cit. zákona pôsobnosť vysokej školy pri určovaní výšky školného a poplatkov, mal na mysli túto právomoc voči študentom vykonať prostredníctvom všeobecného vnútorného predpisu. Naopak správne navrhovateľ argumentoval, že splnenie povinnosti Trnavskou univerzitou podľa § 92 ods. 14 zák. č. 131/2002 Z. z. je iba predpokladom, na základe splnenia ktorého je Trnavská univerzita oprávnená uložiť konkrétnemu študentovi povinnosť zaplatiť školné individuálnym správnym aktom, pričom až jeho vydaním vzniká študentovi povinnosť školné zaplatiť.

Z ust. § 6 ods. 1 písm. l) zák. č. 131/2002 Z. z. vyplýva, že do samosprávnej pôsobnosti verejnej vysokej školy patrí **určovanie** výšky príspevku študentov na úhradu časti nákladov

na štúdium (ďalej len "školné") a poplatkov spojených so štúdiom podľa § 92, ak tento zákon nestanovuje inak. Z logického výkladu ustanovení § 6 ods. 1 písm. e) a l) s prihliadnutím na § 15 ods. 2 písm. h) zák. č. 131/2002 Z.z. pre Najvyšší súd jednoznačne vyplýva záver, že **všeobecná, tzn. neindividualizovaná** výška školného ako príspevku študentov na úhradu časti nákladov na štúdium sa realizuje školskou samosprávou prostredníctvom jej nariadovacej právomoci, tzn. formou abstraktných aktov. Potom nič orgánom školskej samosprávy nebráni rámcovo určiť výšku školného prostredníctvom štatútu (viď § 15 ods. 2 písm. h) zák. č. 131/2002 Z. z.), ktorý je typickým príkladom vnútorného abstraktného aktu orgánu verejnej správy v oblasti školskej samosprávy.

Podľa § 92 ods. 5 zák. č. 131/2002 Z.z. študent, ktorý študuje súbežne v jednom akademickom roku dva alebo viac študijných programov poskytovaných verejnou vysokou školou v tom istom stupni, je povinný uhradiť ročné školné v druhom a ďalšom študijnom programe za štúdium v príslušnom akademickom roku. Študent, ktorý sa opätovne zapíše na štúdium ďalšieho študijného programu v príslušnom stupni po prerušení (§ 69 ods. 1), je povinný uhradiť verejnej vysokej škole pomernú časť z ročného školného v závislosti od počtu kalendárnych mesiacov zostávajúcich do konca príslušného akademického roka po jeho opätovnom zapísaní.

Podľa § 92 ods. 15 zák. č. 131/2002 Z. z. formu platenia a splatnosť poplatkov určí štatút verejnej vysokej školy. Podľa odseku 14 cit. ustanovenia verejná vysoká škola zverejní najneskôr dva mesiace pred posledným dňom určeným na podávanie prihlášok na štúdium (§ 57 ods. 5) školné a poplatky spojené so štúdiom podľa odsekov 1 až 13 na nasledujúci akademický rok. Pri študijných programoch v externej forme štúdia zverejní povinnosť študenta uhradiť školné podľa odseku 4 na všetky roky štúdia počas štandardnej dĺžky štúdia študijného programu pre študentov prijatých na štúdium v príslušnom akademickom roku. Verejná vysoká škola môže zverejnené školné v priebehu štúdia znížiť. Školné po prekročení štandardnej dĺžky štúdia zodpovedá školnému určenému v študijnom programe na príslušný akademický rok.

Najvyšší súd má z pripojeného administratívneho spisu preukázané, že aj tak Trnavská univerzita postupovala, keď v súlade s čl. 38 ods. 5 Štatútu Trnavskej univerzity v Trnave z 13. októbra 2005 (uverejnený na úradnej výveske Trnavskej univerzity dňa 31. januára

2006) určila dotknutý poplatok Vyhláškou rektora Trnavskej univerzity v Trnave č. 19/2006 o výške školného a poplatkov spojených so štúdiom na Trnavskej univerzite v Trnave.

Týmto postupom podľa najvyššieho súdu si predstavitelia školskej samosprávy vytvorili práve predpoklady na uplatnenie svojej rozhodovacej právomoci v zmysle § 6 ods. 1 písm. e) zák. č. 131/2002 Z. z., ktorú mali individuálne aplikovať na každý prípad osobitne so zohľadnením všetkých moderačných výnimiek obsiahnutých v predmetných vnútorných predpisoch. Pri výkone verejnej správy, a to aj prostredníctvom špecializovanej samosprávy, ktorou školská samospráva nepochybne je, sa musí starostlivo odlišovať medzi tvorbou práva a samotnou aplikáciou práva na konkrétny prípad. Prítom hranica medzi ukladaním povinností vo verejnom práve prostredníctvom právneho predpisu alebo individuálneho správneho aktu nie je vždy jasná. Preto sa najvyšší súd stotožňuje s názorom právneho zástupcu navrhovateľa, že zo žiadneho ustanovenia zákona o vysokých školách nemožno vyvodit' povinnosť študenta zaplatiť školné, pokiaľ o nej nebolo autoritatívne rozhodnuté individuálnym správnym aktom. Rovnako iba hore naznačeným prístupom môže školská samospráva zabezpečiť študentom, ako konkrétnym adresátom povinnosti uhrádzať školné za štúdium na viacerých vysokých školách, právo na nápravu nezákonného uloženia povinnosti platiť toto školné.

Vo vzťahu k námietke Trnavskej univerzity, že navrhovateľ, vzhľadom na svoje vzdelanie, nebol od počiatku zastúpený právnym zástupcom, Najvyšší súd uvádza, že táto podmienka bola medzičasom v konaní na podnet navrhovateľa zhojená.

K námietke Trnavskej univerzity, že navrhovateľ napriek zákonnej požiadavke vyčerpať opravné prostriedky, toto nevykonal, Najvyšší súd konštatuje, že správne argumentoval navrhovateľ uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva záver, že je nutné povinnosť vyčerpania opravných prostriedkov vyhodnocovať prípad od prípadu k skutočným okolnostiam prípadu.

Podľa § 250t ods. 4 druhá veta O.s.p. ak súd návrhu vyhovie, vo výroku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a primeranú lehotu, nie však dlhšiu ako tri mesiace, v ktorej je orgán verejnej správy povinný rozhodnúť.

O trovách konania vrátane uloženia povinnosti ich náhrady rozhodoval najvyšší súd podľa § 250t ods. 5 v spoj. s § 246c ods. 1 a § 151 ods. 1 O.s.p. tak, že ich nepriznal napriek tomu, že súd návrhu vyhovel, pretože úspešný navrhovateľ zastúpený právnym zástupcom si ich v predpísanej lehote zákonným spôsobom neuplatnil.

Nakoľko právny zástupca bol v konaní na žiadosť účastníka ustanovený súdom, o platení jeho trov ako aj o ich náhrade súd rozhodne postupom podľa § 140 ods. 2 v spoj. s § 151 O.s.p. samostatným rozhodnutím.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok
(§ 250t ods. 7 O.s.p.).

V Bratislave 25. novembra 2008

JUDr. Anna Elexová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Anna Koláriková